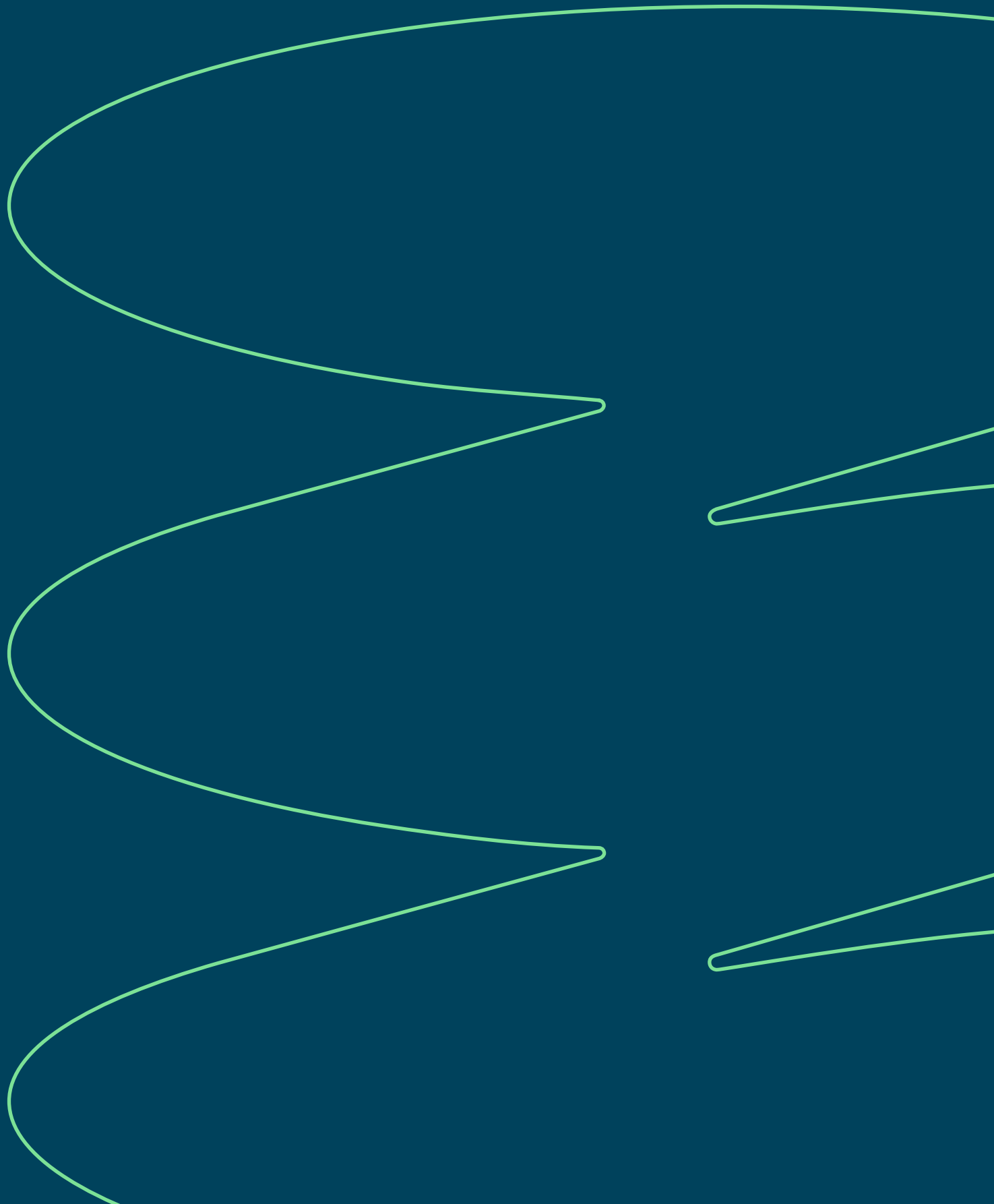

Turinys

Tvarumui atėjo pavasaris!	2
Tyrimas: įmonių pasirengimas tvarumo ataskaitų teikimui	8
Kaip pastarąjį dešimtmetį kito žaliųjų obligacijų premija?	14
Naujienos	17
Europos Sąjungoje	17
Pasaulyje	20
Lietuvoje	21
ŽFI paskelbtų naujienų santrauka	23
Artėjantys renginiai	25

Tvarumui atėjo pavasaris!

Prieš metus ŽFI įsteigtas Tvariųjų finansų forumas tapo gyva, augančia ir vis daugiau žmonių įtraukiančia tvarumo bendruomene.

Jai rūpi ne tik tai, kaip teisingai parengti tvarumo ataskaitą ar išvengti baudų už žaliasias melagienas, bet ir platesni klausimai – tvarios technologijos, reguliavimo naudos ir naštos balansas bei dekarbonizacija, kuri nekenktų Europos konkurencingumui ir ekonomikos augimui. Tą parodė ir mūsų visą komandą nudžiugino toks gausus susirinkusiųjų skaičius Žaliųjų finansų instituto konferencijoje „Tvarumo pavasaris: konkurencingumas ≠ tvarumas?“ šį kovą.

Rudenį pristatytoje M. Draghi ekonominėje ataskaitoje nuskambėjo skubūs raginimai Europos Sąjungai pertvarkyti savo ekonomiką: sumažinti reguliavimą ir palengvinti reikalavimų laikymąsi – ypač mažesnėms įmonėms – bei padidinti finansavimo galimybes įmonių plėtrai. M.Draghi įspėjo, kad pernelyg biurokratizuota „dekarbonizacija gali trukdyti konkurencingumui ir augimui“.

Atliepdama šiuos raginimus, Europos Komisija vasarį paskelbė svarbius Omnibus tvarumo reguliavimo pasiūlymus, kurie turėtų ženkliai palengvinti įmonių tvarumo ataskaitų rengimo procesą. Siūlomais pakeitimais planuojama ne tik peržiūrėti tvarumo ataskaitų teikimo terminus, bet ir sumažinti įmonių, kurios privalės teikti tvarumo ataskaitas, skaičių, keičiant Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos taikymo ribas.

Beveik 50 proc. įmonių Lietuvoje tvarumą vertina kaip naštą – tai brangu, užima daug laiko, sudėtinga taikyti reikalavimus. Į „Tvarumo pavasarį“ sukvietėme Tvariųjų finansų forumo narius, tvarumo ekspertus ir entuziastus padiskutuoti, kaip galime Europos Vadovų Tarybos pirmininko A. Costos žodžius, kad „konkurencingumas ir tvarumas yra visiškai suderinami, kai tai daroma tinkamai“, paversti realybe.

Renginio atidaryme Finansų ministerijos finansų rinkų politikos departamento direktorė Vilma Mačerauskienė pasidžiaugė, kad ministerija aktyviai prisideda prie tvarumo iniciatyvų ir stiprina žaliųjų finansų ekosistemą Lietuvoje. Tvariųjų finansų forumo veikloje dalyvauja ir kitos ministerijos – tai rodo augantį institucijų įsitraukimą ir bendrą siekį kurti tvaresnę ekonomiką.

Paulius Petrauskas, Ekonomikos ir inovacijų ministro patarėjas, atkreipė dėmesį į ilgalaikę žaliosios transformacijos naudą – nors pradinės investicijos yra didelės, ilginiui jos atsiperka. Jis teigia, kad Lietuvos pramonės įmonės įžvelgia galimybę didinti savo konkurencingumą vystant dekarbonizacijos sprendimus, kuriant ir diegiant į tvarumą nukreiptas technologines inovacijas. Be to, skatinant žaliąją pertvarką kuriamos naujos darbo vietos, vystomos dar neegzistuojančios rinkos, atrandama, kas bus paklausu ateityje.

Svečias iš Danijos, Kopenhagos ateities studijų instituto patarėjas ir futurologas Martin Kruse savo pranešime apie lemiamą etapą tvarumo politikoje pabrėžė, kad didžiausia kliūtis – socialiniai ir politiniai barjerai (pranešimo **skaidrės** ir **straipsnis**). Nors dauguma gyventojų deklaruoja susirūpinimą klimato kaita, realūs vartotojų įpročių pokyčiai vyksta lėtai. Be to, geopolitinė įtampa ir nacionaliniai judėjimai stabdo sisteminius sprendimus. Nepaisant dabar-

tinių iššūkių, technologinė pažanga neišvengiamai skatins perėjimą prie tvarios ekonomikos.

Diskusijos „Investicijos į rytojų: kodėl žaliosios technologijos apsimoka“ moderatorius Simonas Barsteiga, Vilnius TECH Išmanių ir klimato neutralių gamybos procesų, medžiagų ir technologijų kompetencijų centro vadovas bei Europos klimato pakto ambasadorius, konstatavo, kad lėšų ir resursų kaip niekada trūksta, o technologijos kainuoja. Geopolitinis kontekstas verčia kalbėti apie mokesčių didinimą, nes reikia investuoti į gynybą, todėl negalime sau leisti neefektyvių, mūsų išteklius ir energiją švaistančių iniciatyvų. Turime būti tikri, kad investicijos į tvarią ateitį yra finansiškai pagrįstos, todėl privalome aiškiai argumentuoti, kodėl sau keliame būtent tokius, o ne kitokius dekarbonizacijos bei prisitaikymo prie klimato kaitos tikslus, ir diegiame konkrečius energinį efektyvumą didinančius, aplinkai draugiškus sprendimus.

Tikrai negalime sau leisti švaistyti resursų ir manipuliuoti žalomu. Jau ir taip dėl plataus masto žaliojo smegenų plovimo tvarumas daugeliui atrodo nuvalkiotas. Simonas įvardino ir puikius priešnuodžius ekomanipliavimui: nebijoti pripažinti klaidų, o gerosiomis praktikomis aktyviai dalintis ir bendradarbiauti.

Tvariųjų technologijų taikymo praktikoje patirtimi su konferencijos dalyviais pasidalino Laurynas Mereckas, „Vilniaus šilumos tinklai“ paslaugų plėtros ir inovacijų vadovas. Įmonės strateginis tikslas – jau iki 2030 m. atsisakyti iškastinio kuro ir didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį Vilniaus šildymui. Šiam tikslui pasiekti įmonė planuoja investicijas į tinklų rekonstrukciją bei

sprendimus, skirtus žemesnės temperatūros šildymui palaikyti. Tuo tarpu Brigita Gudonė, „Vilniaus vandenys“ kokybės ir inovacijų tarnybos vadovė, kalbėjo apie žiedžiškumą nuotekų valymo veikloje. Ji pabrėžė, kad svarbu mokytis iš gerųjų praktikų ir lanksčiai vertinti projektų tvarumą.

„Ecoservice“ vadovė Jurgita Nacevičienė pateikė šokiruojančius skaičius – kas savaitę dėl į bendras komunalines atliekas išmestų baterijų kyla bent keletas gaisrų įmonės šiukšliavežėse bei atliekų tvarkymo centruose. Tikėtina, kad dėl tokios priežasties kilęs didžiulis gaisras Vilniuje, Gariūnuose veikusiame atliekų rūšiavimo centre, **padarė** ne tik virš 10 mln. eurų nuostolių įmonei, tačiau ir reikšmingą žalą aplinkai.

Didžiausias iššūkis yra visuomenės sąmoningumo stoka. Turime suformuoti naujus įpročius ir skatinti tinkamą baterijų utilizavimą. Tai – ilgas procesas, tačiau būtinas, kad išvengtume dar didesnių nelaimių ir nuostolių. Tvariųjų finansų forumas ir yra skirtas kompleksinio požiūrio, vieningo matymo tarp akademikų, viešojo ir privataus sektorių paieškai.

„Didžiausia transformacija laukia statybų, pramonės, tekstilės ir plastiko sektoriuose, kur tradicines medžiagas tikrai keis tvarios alternatyvos“, – diskusijos metu teigė Paulius Petrauskas. Taigi į šiuos sektorius artimiausiais metais turės būti nemažai investuojama, o tam, kad šios investicijos būtų sėkmingos, ypatingai svarbus suinteresuotųjų pusių dialogas.

Inga Beiliūnienė, ILTE valdybos narė ir Veiklos plėtros vadovė atkreipė dėmesį, kad verslo projektai, kuriems tikimasi gauti finansavimą, jau šiandien privalo atitikti ESG kriterijus ir negali daryti reikšmingos žalos aplinkai. Visgi, svarbu subalansuoti reguliavimą, kad jis nebūtų per didelė administracinė našta mažesniems verslams, o didžiausių iššūkių kelia transporto ir žemės ūkio sektorių persitvarkymas.

Diskusijoje apie reguliavimo naštos ir naudos balansą konsultantas, įmonių socialinės atsakomybės ekspertas Donatas Kuras kėlė klausimą, kiek gyvas yra Europos Žaliojo kursas ir jo tikslai šiandieniniame debiurokratizacijos kontekste, kai Europos Komisija siūlo radikaliai paprastinti reguliavimą ir didinti ES verslų konkurencingumą.

Marius Vaščega, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovas, patikino, kad Europos Žaliojo kurso tikslai – nepakitę, ir teigė, kad šiuo metu vyksta deglobalizacijos procesas, tad Europa siekia, kad žaliosios technologijos būtų kuriamos vietoje, o ne vien tik importuojamos. Taigi, daugiau dėmesio skiriama tvarių technologijų pritraukimui ir plėtrai vietinėje rinkoje, o tam būtina mažinti dėl įvairių reguliacinių prievolių verslui tenkančius administracinius kaštus.

Gintarė Krušnienė, Luminor banko tvarumo reguliavimo įgyvendinimo vadovė, nors ir supranta norą paprastinti tvarumo atskaitomybės reikalavimus bei skatinti įmones atskleisti su tvarumu

susijusią informaciją savanoriškai, nuogąstavo, kad mažinant privalomai šią informaciją atskleisiančių įmonių skaičių ir atskleistinų rodiklių kiekį, finansuotojams taps žymiai sudėtingiau įsitikinti, kad finansuojami iš tiesų tvarūs ir labiausiai prie žaliosios transformacijos prisidedantys projektai. Gintarė atkreipė dėmesį, kad bankams reikalavimai nelaisvėja, tačiau duomenų, tokių kaip skolininko anglies pėdsakas, poveikis bioįvairovei, veiklos vandens sąnaudos, kurių bankams reikia iš skolininkų, bus mažiau.

Apie tai, kad reguliavimas nebūtinai yra tik našta, tačiau gali atverti naujų galimybių, pristatydamą Europos plastiko pramonės evoliuciją kalbėjo Živilė Ramoškienė, RecyClass auditorė, LINPRA prezidento narė. Viena vertus, reguliaciniai apribojimai lėmė svarų plastiko gamybos susitraukimą ES, tačiau paraleliai matome plastiko atliekų perdirbimo pramonės augimą, gimstančias su plastiko žiedišku susijusias inovacijas. Živilė tikina, jog naujų ar griežtesnių reikalavimų nereikėtų bijoti, nes jais užsitikriname, kad ambicingi Europos Žaliojo kurso tikslai, tokie kaip nuo 2030 m. ES rinkoje turėti tik perdirbamas pakuotes, o jų gamybai privalomai naudoti antrinių žaliavų dalis, bus įgyvendinti, ir kad sprendimus priimsime atsižvelgdami į tai, kas geriausia „*silent stakeholder*“ – gamtai.

„Suraskite, parodykite bent vieną verslininką Lietuvoje, kuris sakytų, kad jo veikla nėra pernelyg reguliuojama“, – ironiškai susirinkusiųjų savo pranešimo „*Wartime realities: ESG or Security and Economic Growth?*“ metu klausė estų ekonomistas dr. Raul Eamets (pranešimo [skaidrės](#)). „Mums itin svarbu didinti konkurencingumą, investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą, naujas technologijas. Europa neturi žaliavų, turi daug migracijos, gimstamumo problemų, technologinį atsilikimą ir energetikos sektoriaus iššūkių. Kai Rusija kvėpuoja mums į nugarą, ar svarbu, kad būsime tvariai sunaikinti?“, – kalbėdamas apie Baltijos šalių saugumo situaciją sakė ekonomistas. Jo nuomone, gynybos pramonė stiprintų ekonomiką, Europai reikia mažiau taisyklių ir daugiau investicijų, todėl itin svarbi koordinuota pramonės politika ir biurokratijos mažinimas atidedant tvarumo atskaitomybės reikalavimus.

Diskusijoje „Ar tvarumas yra ekonomiškai tvarus?“

Swedbank ekonomistė Greta Ilekutė kėlė klausimą – kodėl apskritai reikia rinktis tarp investicijų į saugumą ar tvarumą? Abi sritys vienodai svarbios ir klimato kaita ne ką mažiau pavojinga nei karas. Ji atkreipė dėmesį į jau šiandien juntamą didelį gamtos reiškinių – potvynių, vėtrų, miškų gaisrų – poveikį ekonomikai, kuris dėl klimato kaitos tik didės. Anot jos, investicijos į prisitaikymą prie klimato kaitos ir atsparumo didinimą, išnaudojant atsinaujinančios energetikos bei energijos kaupimo potencialą, ne tik mažins pažei-

džiamumą klimato rizikoms, bet ir sustiprins energetinę nepriklausomybę – itin svarbų saugumo veiksnį.

Kotryna Tamoševičienė, Inovacijų agentūros Tyrimų ir analizės skyriaus vadovė sakė, kad lietuviai – versli ir kūrybinga tauta: duomenys rodo, kad naujų įmonių steigimasis Lietuvoje spartus, domėjimosi palankiomis finansavimo galimybėmis aplinkai draugiškų inovacijų kūrimui netrūksta. Visgi, tvarių inovacijų atsiperkamumui neretai koją pakiša vartotojų nenoras mokėti daugiau už aplinkai draugiškesnį produktą.

Sąmoningo vartojimo skatinimas ir įmonių, kurios iš tiesų taiko aplinkai draugiškas praktikas, o ne užsiima tik „popieriniu tvarumu“, rėmimas – kaip akcentavo Martin Kruse – būtinas, jei iš tiesų norime gyventi žalesnėje ateityje. Europos Komisijos Omnibus pasiūlymas, tikėtina, ir yra tas „*watershed moment*“ tvarumui. Indrės Blauzdžiūnaitės, tvarumo konsultacijų įmonės „*Sustinere*“ bendrąjūrės ir partnerės žodžiais, atėjo laikas kalbėti ne apie tai, kaip teisingai ir laiku parengti tvarumo atskaitomybę tam, kad už prievolės nesilaikymą negauti baudų, o kaip tvarumą paversti kiekvieno verslo DNR.

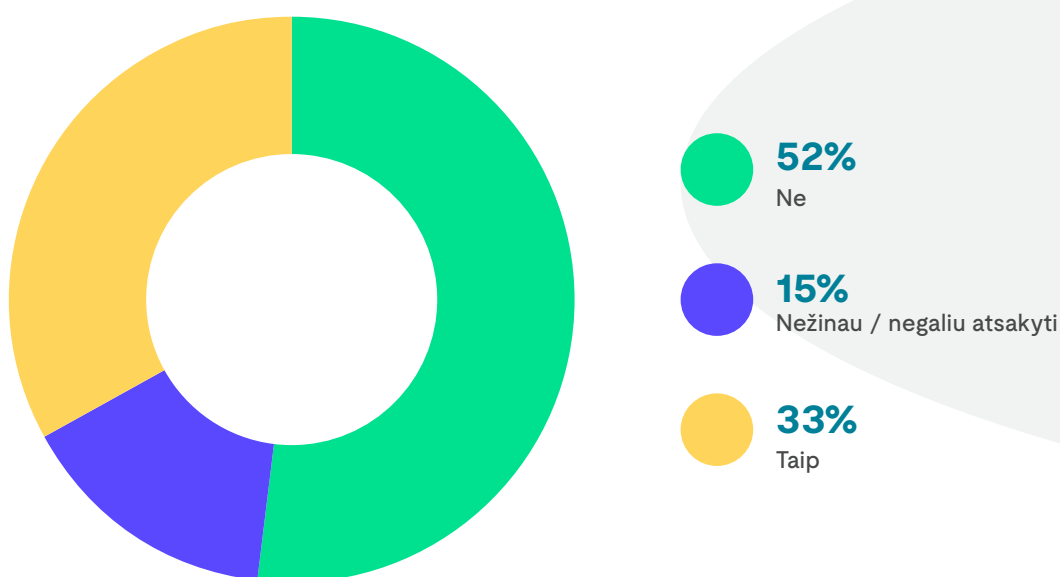
Tvarumas nėra pelningumo antonimas. Tvarumas nėra saugumo ar konkurencingumo priešas. Tvarumo Omnibus – ne tvarumo laidotuvės, priešingai – „popierinio tvarumo“ deginimas keičiant jį strateginiu, vertybiniu, ekonomiškai pagrįstu tvarumu. Atėjo metas strateginiam tvarumui.

Tyrimas: įmonių pasirengimas tvarumo ataskaitų teikimui

Siekiant išsiaiškinti, kaip Lietuvos įmonės yra pasirengusios tvarumo ataskaitų teikimui, Žaliųjų finansų instituto užsakymu sausio mėnesį „Spinter“ atliko tyrimą, apklausiant 318 įvairaus dydžio Lietuvoje veikiančių įmonių.

Kas antra apklausoje dalyvavusi įmonė (52 proc.) nurodė, kad jos tvarumo ataskaitų rengimo reikalavimai nepalies, o dar 15 proc. teigė nežinančios arba negalinčios atsakyti, ar tvarumo ataskaitų teikimas joms bus privalomas. Tuo tarpu trečdalis apklaustųjų patvirtino, kad privalės rengti tvarumo ataskaitą (savarankiškai arba kaip įmonių grupės dalis), ir būtent šios įmonės toliau sulaukė daugiausiai klausimų, siekiant nustatyti jų pasirengimo lygį, patiriamus iššūkius ir numatytas sąnaudas.

Ar Jūsų įmonė privalės rengti tvarumo ataskaitas?

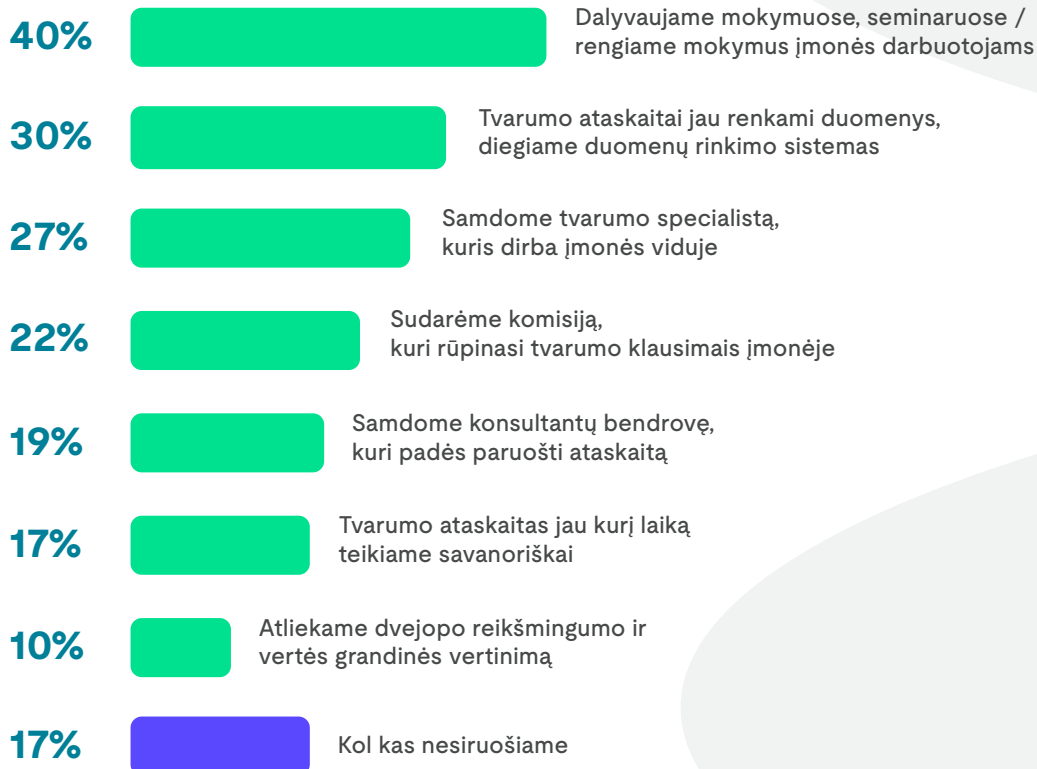
Įmonės tvarumo atskaitomybės reikalavimams ruošėsi iš anksto

Didžioji dalis įmonių, kurios atsakė, kad privalės rengti tvarumo ataskaitas, nurodė, kad ruošėsi tam iš anksto (83 proc.): dalyvavo mokymuose, seminaruose, rengė mokymus darbuotojams, pradėjo rinkti duomenis ar diegti duomenų surinkimo sistemas. Nemaža dalis įmonių (27 proc.) samdė tvarumo specialistą dirbti įmonės viduje ar sudarė komisiją rūpintis tvarumo klausimais įmonėje (22 proc.).

Nesiruošė vos 17 proc., kurios vertino, kad prievolė ateis dar negreitai, kai kurios tikėjosi, kad iki tol dar pasikeis reguliavimas, nurodė nežinančios, nuo ko pradėti arba abejojo tvarumo nauda.

Iš tiesų, vasario pabaigoje paskelbtas Omnibus pasiūlyimų paketas numato gana ženkliai pakoreguoti tvarumo ataskaitas teikiančių įmonių skaičių, supaprastinti Europos tvarumo atskaitomybės standartus (ETAS, angl. ESRS) ir taip sumažinti duomenų rinkimo ir teikimo apimtį.

Kaip ruošiatės tvarumo ataskaitų rengimui?

Tvarumo ataskaitos rengimas reikalauja daugiau resursų ir laiko nei tikėtasi

Tyrimu siekėme nustatyti ir pagrindinius su tvarumo atskaitomybe susijusius iššūkius, su kuriais susiduria Lietuvos verslas. Net 40 proc. apklaustų įmonių, besiruošiančių tvarumo ataskaitų teikimui, nurodė, kad procesas pareikalavo daugiau resursų ar truko ilgiau nei jos tikėjosi (37 proc.). Taip pat, 28 ir 25 proc. įmonių atitinkamai nurodė, kad sunku suprasti reikalavimus ir atlikti dvejopo reikšmingumo vertinimą bei sudėtinga apskaičiuoti rodiklius. Tyrime tik 1 iš 4 įmonių nurodė, kad susiduria su sunkumais renkant tvarumo ataskaitai reikalingus duomenis, nors anksčiau atliktos [PwC apklausos rezultatai](#) parodė, kad duomenų prieinamumas ir kokybė buvo didžiausia Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos (BTAD, angl. CSRD) įgyvendinimo kliūtis. Galima daryti išvadą, kad daugelis apklaustų įmonių dar nėra pasiekusios tvarumo ataskaitos rengimo finišo tiesiosios – šiuo metu didžiausi iššūkiai kyla suprantant reikalavimus, o duomenų rinkimo problemos, greičiausiai, išryškės vėlesniuose etapuose.

Su kokiais pagrindiniais iššūkiais susiduriate ruošdamiesi tvarumo ataskaitų rengimui?

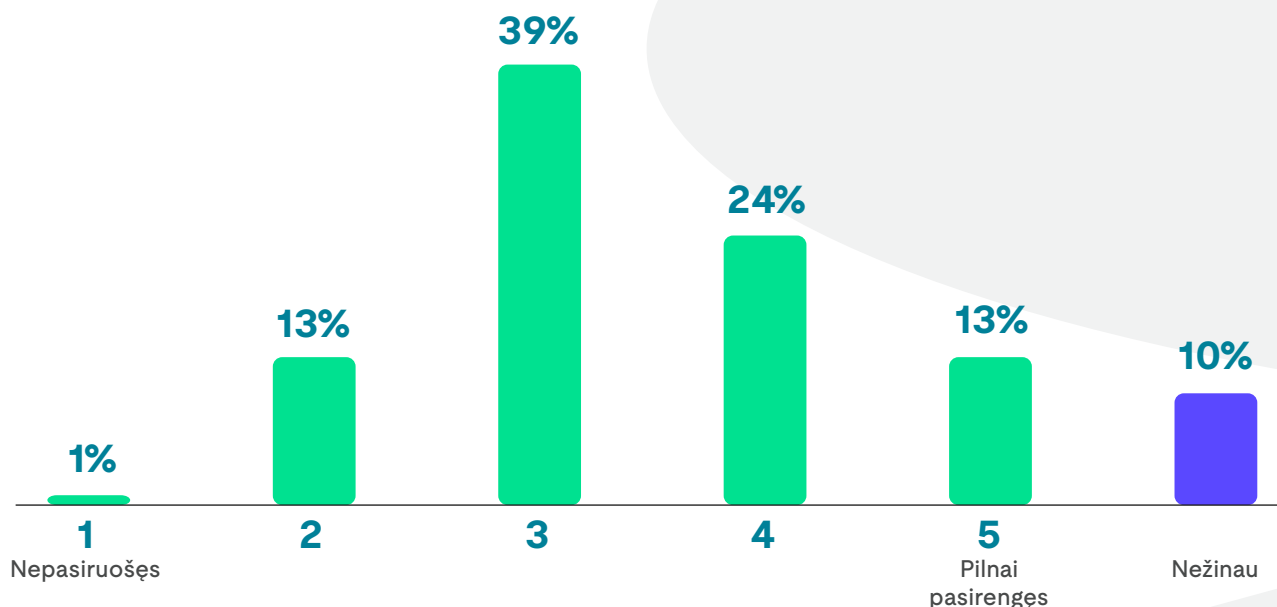

Įmonių taip pat teirautasi, kiek pilno etato darbuotojų jau paskyrė arba planuoja paskirti rūpintis tvarumo tema įmonėje (taip pat ir rengti tvarumo ataskaitas). Dauguma respondentų (62 proc.) nurodė, kad, siekiant palengvinti tvarumo klausimų koordinavimą, skiria arba planuoja skirti nuo 1 iki 3 pilno etato darbuotojų, o maždaug penktadalis (22 proc.) planavo paskirti net 4 ir daugiau.

Nepaisant jau įdėtų pastangų, paskirtų specialistų, vertindamos savo pasirengimą tvarumo atskaitomybei pagal CSRD reikalavimus, vos 13 proc. įmonių teigė esančios pilnai pasirengusios (5 balai). Didžiausia dalis – 39 proc. – savo pasirengimą vertino vidutiniškai – 3 balais.

Kaip vertinate, kiek esate pasiruošę tvarumo atskaitomybei pagal CSRD?

Įmonių taip pat buvo klausiama, kiek joms kainavo ar kainuos tvarumo ataskaitų rengimas, tačiau absoliuti dauguma (93 proc.) neskaičiavo arba negalėjo atsakyti į šį klausimą. Likusios įmonės dažniau nurodė apytikslę 10 000 Eur sumą. Pažymėtina, kad tvarumo ataskaitos parengimo kaina labai priklauso nuo įmonės dydžio ir veiklos sudėtingumo. Didelės įmonių grupės, keliose šalyse veikiančios ir/ar daugiau skirtingų veiklų vykdančios įmonės tvarumo ataskaitai parengti gali išleisti kur kas didesnes sumas.

Teigiamas tvarumo ataskaitų rengimo poveikis

Nors 46 proc. įmonių, kurios apklausos metu rengėsi privalomam tvarumo ataskaitų teikimui nurodė, kad tai yra bereikalinga administracinė našta, likusi dalis įmonių įvertino, kad tai daro teigiamą poveikį įmonės reputacijai ir vertei (25 proc.), padeda inventorizuoti įmonės veiklą (24 proc.), daro teigiamą poveikį finansavimo sąlygoms (18 proc.) ir darbuotojų išlaikymui (17 proc.). Tik nedidelė dalis įmonių nurodė manančios, kad tvarumo ataskaitų rengimas neturi arba neturės didelės įtakos.

Kaip vertinate, kokį poveikį tvarumo ataskaitų rengimas daro/darys jūsų įmonei?

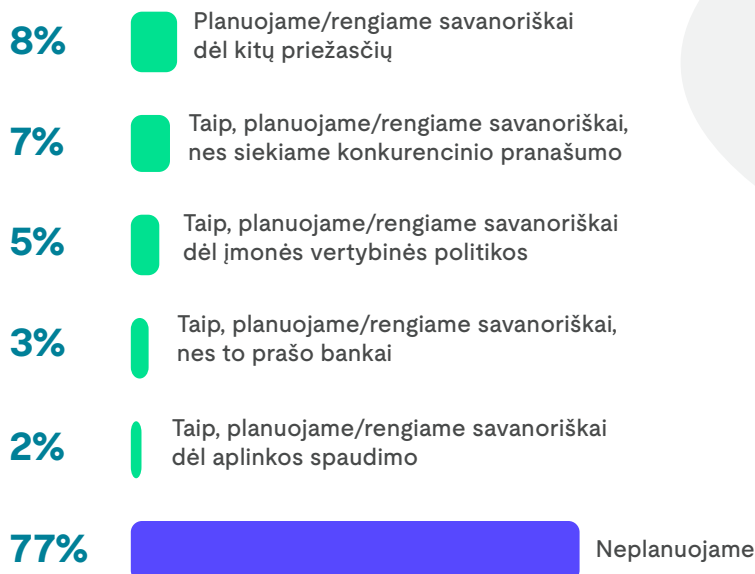
Šioje vietoje verta atkreipti dėmesį į JAV investicinio banko [Morgan Stanley 2024 m. atliktą apklausą](#), kuri parodė, kad didžioji dalis institucinių investuotojų ir toliau tikisi tvarių investicijų turto augimo ir didesnės valdomo turto dalies alokacijos į tvarias investicijas. Įmonės, norėdamos pritraukti tokias investicijas, turi gebėti parodyti savo veiklos tvarumą, o viena svarbiausių priemonių tai padaryti – kokybiškos tvarumo ataskaitos ir tvarumo strategijos parengimas. Tai dar kartą primena, kad tvarumo atskaitomybė nėra vien tik reguliacinis reikalavimas, tačiau ir svarbus kapitalo pritraukimo veiksnys, kurio verslas neturėtų nuvertinti.

1 iš 5 įmonių tvarumo ataskaitas ketina rengti savanoriškai

Kaip jau minėta, Europos Komisijai paskelbus Omnibus tvarumo reguliavimo pasiūlymus įmonės gali tikėtis reikšmingų palengvinimų. Planuojama supaprastinti ETAS ir peržiūrėti ES Taksonomijos deleguotuosius aktus, o tai iš tiesų leis sumažinti administracinę naštą įmonėms, kurios išliks CSRD taikymo srityje. Tuo pat metu tvarumo atskaitomybės terminų atidėjimas ir įmonių, privalančių teikti ataskaitas, skaičiaus mažinimas išryškina savanoriškos atskaitomybės svarbą bei skatina įmones įsivertinti sistemingo ir automatizuoto tvarumo duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo naudą, integruojant tvarumo aspektus į verslo strategiją.

Iš viso 23 proc. apklausoje dalyvavusių ir tvarumo ataskaitų rengti neprivalančių įmonių nurodė, kad planuoja ataskaitas rengti savanoriškai, nes įvertino su tuo susijusią naudą (taip dažniau atsakė didesnės įmonės, turinčios 10 ar daugiau darbuotojų). 33 proc. tokių įmonių nurodė, kad rengdamos tvarumo ataskaitą nesivadovaus jokių standartu, 25 proc. ketina taikyti ES standartus, pvz., Savanorišką standartą mažoms ir vidutinėms įmonėms (angl. *VSME Standard*), o 14 proc. planuoja vadovautis tarptautiniais standartais, tokiais kaip GRI ar ISSB.

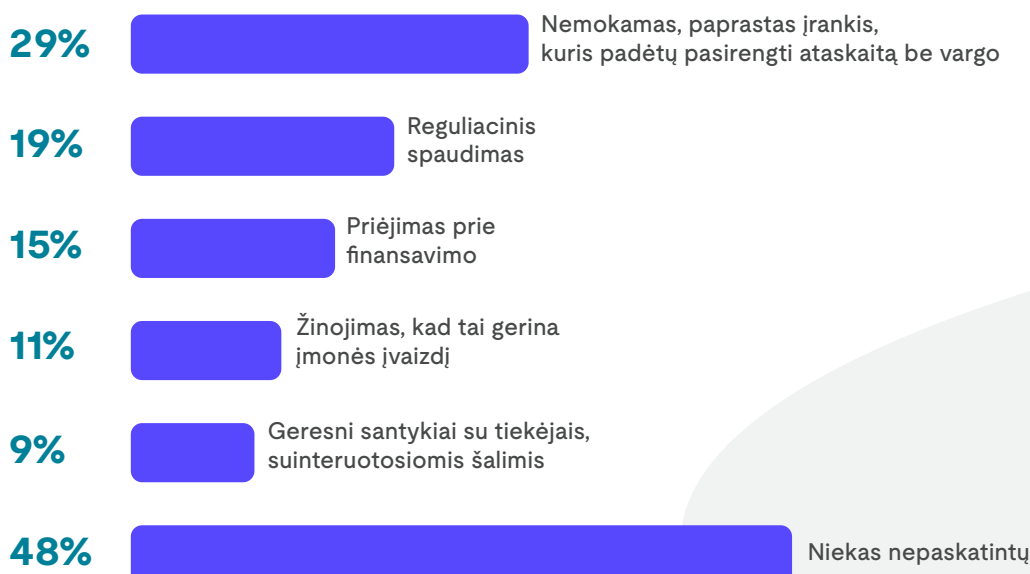
Ar planuojate rengti/rengiate tvarumo ataskaitą savanoriškai ir kodėl?

Įmonių, neplanuojančių savanoriškai rengti tvarumo ataskaitos, taip pat klausėme, kas jas paskatintų tai daryti. Nors beveik pusė atsakiusiųų teigė, kad niekas nepaskatintų (48 proc.), tačiau 29 proc. įmonių būtų linkusios pasinaudoti nemokamu ir paprastu įrankiu, leidžiančiu parengti ataskaitą be didesnio vargo.

Iš tiesų, vis daugiau Lietuvoje veikiančių įmonių tvarumą pradeda vertinti kaip strateginį pranašumą, padedantį stiprinti klientų ir investuotojų pasitikėjimą, plėsti rinkas, didinti pardavimus ir pritraukti kapitalą. Tačiau jos taip pat susiduria su iššūkiais siekiant suprasti reikalavimus, surinkti tvarumo duomenis, apskaičiuoti reikalingus rodiklius. Rinkoje atsiranda vis daugiau mokamų ir nemokamų duomenų rinkimui ir apdorojimui skirtų sprendimų, pvz., ŠESD skaičiuoklių, standartizuotų ataskaitų rengimo įrankių ir pan. Panašu, kad su Omnibus tvarumo reguliavimo pasiūlymais, savanoriško tvarumo duomenų rinkimo ir atsiskaitymo svarba tik augs, todėl didės ir tokių sprendimų paklausa.

Kas Jus paskatintų rengti tvarumo ataskaitą?

Kaip pastarąjį dešimtmetį kito žaliųjų obligacijų premija?

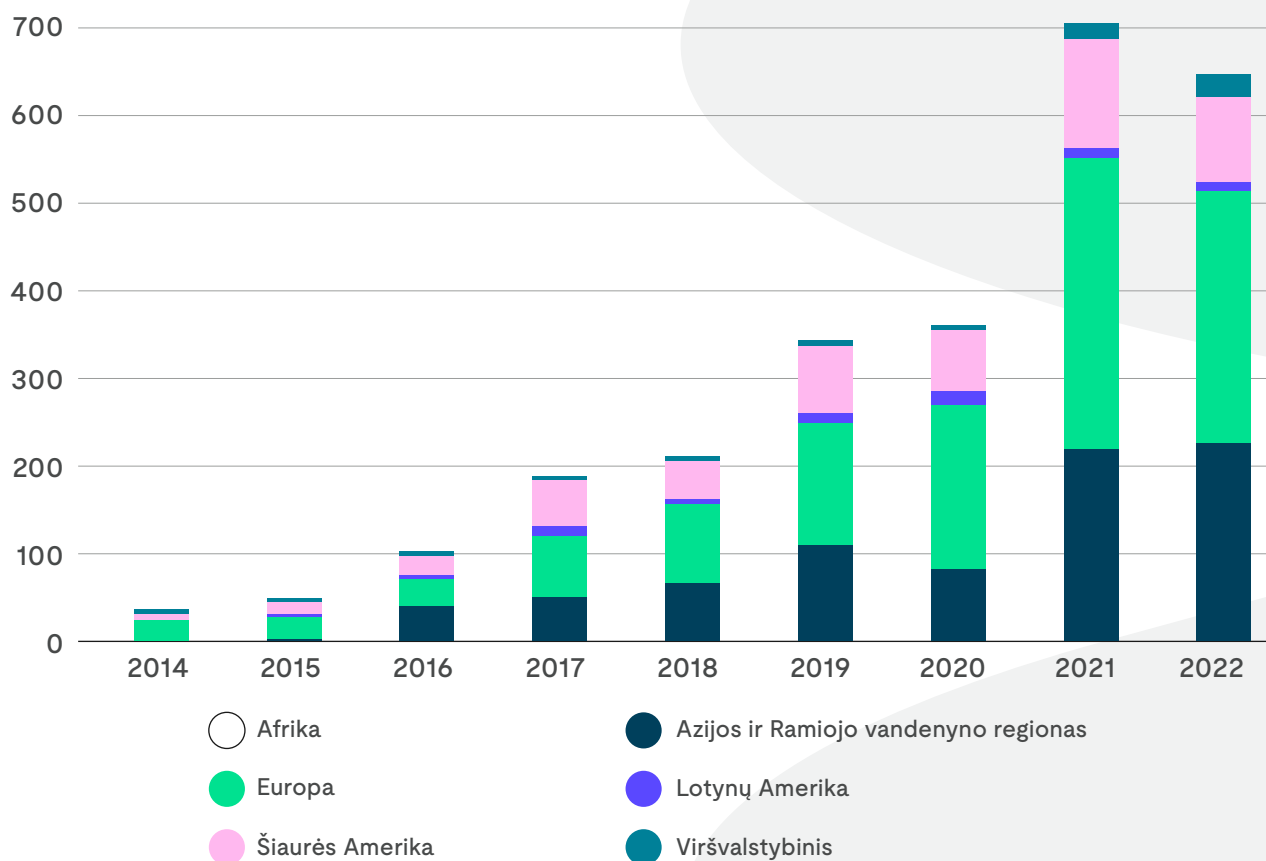
Ketvirčio apžvalgose siekiame ne tik priminti pastarųjų mėnesių aktualijas, bet ir atkreipti dėmesį į akademines diskusijas žaliųjų finansų srityje. Šįkart dalijamės ŽFI duomenų analitikės Justinos Vyšniauskaitės straipsniu, kuriame ji pristato savo bakalauro darbo apie žaliųjų obligacijų premijos pokyčius 2013–2017 m. ir 2013–2024 m. rezultatus. Išsamiai su atliktu tyrimu galite susipažinti [čia](#).

Žaliosios investicijos, pasitelkiant tokias finansines priemones kaip žaliosios obligacijos, atlieka esminį vaidmenį nukreipiant kapitalą į tvarią ir klimato kaitai atsparią veiklą. Kaip ir įprastos obligacijos, žaliašias obligacijas išleidžia subjektai, siekdami pritraukti investicijas savo projektams ar veiklos plėtrai, tačiau žaliosios obligacijos, skirtingai nuo įprastų, finansuoja tik tvarius projektus, tokius kaip atsinaujinančios energetikos infrastruktūra, energijos vartojimo efektyvumą didinantys sprendimai, transporto elektrifikavimo sistemos ar tvarių pastatų statyba. Tokiu būdu jos skatina atsakingą investavimą, mažina klimato kaitos poveikį ir kuria pridėtinę vertę tiek investuotojams, tiek visuomenei.

Nuo savo atsiradimo 2007 m. žaliųjų obligacijų rinka patyrė didelius pokyčius – pradžioje buvusi nišiniu segmentu, orientuotu į tarptautines institucijas, tokias kaip Pasaulio bankas ar Europos investicijų bankas, šiuo metu rinka apima įvairius emitentus, įskaitant suverenias valstybes, savivaldybes ir korporacijas. Remiantis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenimis, iki 2022 m. pasaulinė žaliųjų obligacijų emisija buvo pasiekusi beveik 500 mlrd. JAV dolerių.

Ypač didelis rinkos augimas buvo stebimas nuo 2014 metų, kai Tarptautinė kapitalo rinkų asociacija (ICMA) paskelbė Žaliųjų obligacijų principus (ang. Green Bond Principles), kurie nustatė svarbius skaidrumo ir vientisumo reikalavimus. Šie principai ne tik padidino žaliųjų obligacijų patikimumą, sumažindami informacijos asimetriją, bet ir padėjo valdyti žaliojo smegenų plovimo riziką bei užtikrinti skaidrų lėšų paskirstymą, taip stiprinant investuotojų pasitikėjimą. 2014 m. bendra žaliųjų obligacijų emisijų suma siekė 37,8 mlrd. JAV dolerių ir vėlesniais metais atitinkamai augo; 2016 m. – 103,2 mlrd. JAV dolerių, 2017 m. – 187,7 mlrd. JAV dolerių, o 2018 m. – 209,8 mlrd. JAV dolerių. Europa, kuriai teko beveik pusė pasaulinės žaliųjų obligacijų rinkos, buvo pagrindinė šios raidos varomoji jėga. Pavyzdžiui, Vokietija 2023 metų trečiąjį ketvirtį užėmė pirmąją vietą tarp šalių, išleidusių žaliųjų obligacijų emisiją, per 35 sandorius išleidusi 17,7 mlrd. JAV dolerių. Taigi, šiame tyrime buvo pasirinkta tyrinėti būtent Europos įmonių išleistas obligacijas.

Žaliųjų obligacijų rinkos augimas 2014–2022 m. (mlrd. USD)

Mokslinių analizių objektas neretai yra žaliųjų obligacijų kaina, kadangi empiriniai tyrimai rodo prieštarlingus rezultatus, susijusius su žaliųjų obligacijų premija. Ši premija apibrėžiama kaip papildoma vertė, kurią investuotojai yra linkę sumokėti, arba finansinės grąžos sumažėjimas, kurį jie sutinka prisiimti mainais už investavimą į tvarius projektus. Mokslininkai pastebėjo skirtingo dydžio žaliųjų obligacijų premijas, tačiau iki šiol nepriėjo bendro sutarimo dėl šio reiškinio priežasčių. Vienas galimų paaiškinimų susijęs su tuo, kad investuotojai yra pasirengę mokėti aukštesnę kainą už galimybę investuoti į aplinkai draugiškus projektus. Taip pat pažymima, kad žaliają premiją galima priskirti sumažėjusiai rizikai, ypač kai tai susiję su geru emitento įvaizdžiu arba žaliuoju sertifikavimu, dėl ko sumažinama informacijos asimetrija ir žaliojo smegenų plovimo rizika.

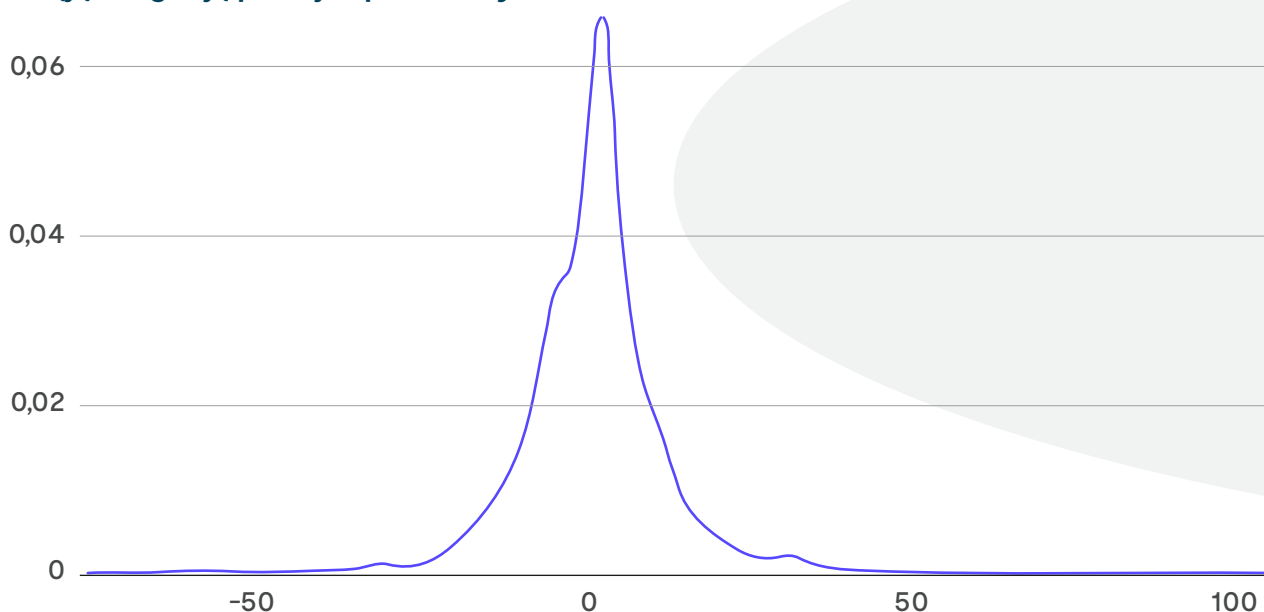
Šio tyrimo tikslas buvo nustatyti, ar žaliųjų obligacijų premija egzistuoja, bei prisidėti prie akademinių diskusijų apie šio reiškinio priežastis, analizuojant Europos įmonių žaliųjų obligacijų rinką ir lyginant žaliosios premijos pokyčius dviem skirtingais laikotarpiais: 2013–2017 m. ir 2013–2024 m. Pirmasis 2013–2017 m. laikotarpis pasirinktas dėl to, kad jo metu žaliųjų obligacijų rinka sparčiai augo ir diversifikavosi. Pratęsus analizės laikotarpį iki 2024 m., tyrimas siekė ištirti naujausius duomenis ir tendencijas, ypatingą dėmesį skiriant tam, ar ekonominis neapibrėžtumas (pavyzdžiui, dėl 2020 metais kilusios COVID–19 pandemijos) turėjo reikšmingos įtakos žaliųjų obligacijų premijai. Šis ilgesnis laikotarpis leido apžvelgti žaliųjų obligacijų premijos pokyčius laikui bėgant ir įvertinti, kokią įtaką jiems turi nauji teisės aktai, rinkos tendencijos ir investuotojų požiūris.

Atlikto tyrimo rezultatai patvirtino, kad Europos įmonių žaliųjų obligacijų rinkoje egzistuoja žaliųjų obligacijų premija tiek eurai, tiek JAV doleriais denominuotoms obligacijoms. Tai susiję su

žaliųjų obligacijų rinkos branda, didesniu supratimu apie žaliuosius finansinius instrumentus, taip pat augančia žaliųjų obligacijų pasiūla. Investuotojai, ypač Europos rinkoje, vis dažniau vertina žaliųjų obligacijų teikiamas aplinkosauginę ir socialinę naudą. Jie sąmoningai sutinka su mažesne grąža, suprasdami, kad jų investicijos prisideda prie klimato kaitos švelninimo ir aplinkosaugos projektų finansavimo.

Tyrimas taip pat atskleidė, kaip žaliųjų obligacijų premija kito skirtingais laikotarpiais. Nustatyta, kad žalioji premija buvo didesnė pradinėse žaliosios obligacijų rinkos stadijose (2013–2017 m.), kai vidutinis pajamingumo skirtumas siekė –2,42 bazinio punkto. Per visą 2013–2024 m. laikotarpį žaliosios obligacijų premija vidutiniškai sudarė –1,28 bazinio punkto. Didesnė premija 2013–2017 m. laikotarpiu galėjo būti susijusi su stipriomis ankstyvųjų investuotojų aplinkosauginėmis preferencijomis ir žaliųjų obligacijų naujumu, kuris pritraukė segmentą, pasirengusį mokėti priemoną už tvarumą. Tokios iniciatyvos kaip ES Taksonomija ir Europos žaliasis kursas, kartu su griežtėjančiais tvarumo atskaitomybės reikalavimais, padidino žaliųjų obligacijų patrauklumą platesniam investuotojų ratui. Augant žaliųjų obligacijų populiarumui, augo ir jų pasiūla, o tai lėmė premijos sumažėjimą. Galiausiai žaliosios obligacijos pradėjo siūlyti konkurencingą grąžą, nes dėl atitikimo ESG kriterijams buvo suvokiamos kaip turinčios mažesnę ilgalaikę riziką.

Žaliųjų obligacijų premijos pasiskirstymas 2013–2024 m.

Staigus pikas ties nulių rodo, kad daugumos žaliųjų obligacijų kainos yra panašios arba visai nesiskiria nuo įprastų obligacijų kainų. Visgi, grafike matoma tendencija link neigiamos premijos, kuri rodo, kad investuotojai yra linkę sutikti su mažesniu žaliųjų obligacijų pelningumu, tikėtina, dėl jų teikiamos naudos aplinkai. Simetriškas pasiskirstymas su ryškia viršūne taip pat rodo, jog dideli nukrypimai nuo nulinės premijos yra gana reti.

Mažesnę premiją 2013–2024 m. laikotarpiu galima paaiškinti ir likvidumu, kurį paveikė įvairūs geopolitiniai įvykiai ir COVID–19 pandemija, sukėlę rinkos šokus ir padidinę ekonominę nepastovumą. Ekonominio neapibrėžtumo metu investuotojai aktyviai rinkosi investuoti į žaliasias obligacijas, sutikdami su mažesne grąža dėl jų ilgalaikių privalumų ir mažesnės rizikos. Didesnis likvidumas žaliųjų obligacijų rinkoje sumažino grąžos skirtumą nuo įprastų obligacijų, taip pabrėžiant jų panašumą rizikos ir grąžos atžvilgiu.

Naujienos

Europos Sąjungoje

Konkurencingumo kelrodis ir pirmieji Omnibus tvarumo reguliavimo pasiūlymai

Sausio pabaigoje Europos Komisija paskelbė **Konkurencingumo kelrodį** – 2024–2029 m. laikotarpiui skirtą strateginį dokumentą, grindžiamą Mario Draghi ataskaitoje dėl Europos konkurencingumo ateities pateiktomis rekomendacijomis. Kelrodis numato tris pagrindines Komisijos darbo kryptis:

- panaikinti inovacijų diegimo atotrūkį nuo pagrindinių ES konkurentų;
- susieti dekarbonizaciją ir konkurencingumą;
- mažinti priklausomybes ir didinti saugumą.

Kadangi perteklinis reguliavimas įvardytas kaip vienas iš Europos konkurencingumą ribojančių veiksnių, Kelrodyje numatytas Komisijos siekis supaprastinti taisykles ir mažinti verslams, ypač MVĮ tenkančią reglamentavimo našta, įskaitant ir tvarumo atskaitomybės reikalavimus. Taigi, praėjus vos mėnesiui nuo Konkurencingumo kelrodžio pasirodymo, **Komisija paskelbė pirmuosius Omnibus priemonių paketus**, kuriais, be kita ko, siūloma:

- 2 metais atidėti tvarumo ataskaitų teikimo terminus antrosios ir trečiosios bangos įmonėms;
- tvarumo atskaitomybės prievolę palikti tik didelėms įmonėms, turinčioms daugiau nei 1000 darbuotojų;
- atsisakyti sektorinių tvarumo atskaitomybės standartų kūrimo;
- apsiriboti tvarumo ataskaitų ribotu užtikrinimu, atsisakant anksčiau numatyto pakankamo užtikrinimo reikalavimo ateityje;
- informacijos atskleidimo pagal ES Taksonomijos 8 straipsnį prievolę taikyti tik pačioms didžiausioms įmonėms, turinčioms daugiau nei 1000 darbuotojų ir viršijančioms 450 mln. EUR apyvartą;
- įvesti dalinės atitikties ES Taksonomijai galimybę.

Išsamiau su visais siūlomais pokyčiais galite susipažinti [ŽFI interneto svetainėje](#).

Tvariųjų finansų platformos (TFP) naujienos

- Sausio 23 d. paskelbta ataskaita „**Pasitikėjimo stiprinimas pereinamuoju laikotarpiu: pagrindiniai elementai vertinant įmonių pertvarkos planus**“. Šioje ataskaitoje pateikiama pirminė analizė, skirta padėti finansų rinkos dalyviams įvertinti pagrindinius pereinamojo laikotarpio planų elementus, atitinkančius **Komisijos rekomendaciją dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo palengvinimo**. Ataskaitoje taip pat nagrinėjama, kaip ES Taksonomijos ir kitų tvaraus finansavimo priemonių integravimas į pertvarkos planus gali pagerinti įmonių galimybes gauti finansavimą pereinamajam laikotarpiui.
- Vasario 5 d. paskelbta **ataskaita dėl ES Taksonomijos supaprastinimo**. TFP, remdamasi rinkos praktikų analize, pilotiniais projektais ir suinteresuotųjų šalių – investuotojų, bankų, draudimo bendrovių, verslo, auditorių, konsultantų – pasiūlymais, ataskaitoje išskyrė 3 pagrindines ES Taksonomijos tobulinimo sritis: taikymo supaprastinimą, duomenų prieinamumą ir reguliavimo nuoseklumą. Omnibus pasiūlymuose numatyti Taksonomijos atskleidimų supaprastinimai iš dalies remiasi būtent šios ataskaitos rekomendacijomis.
- Kovo 11 d. paskelbta **ataskaita apie kapitalo srautus į tvarias investicijas**. Išanalizavus 2180 didelių listinguojamų Europos bendrovių duomenis, stebima pozityvi tendencija: 2023 m. Taksonomiją atitinkančios kapitalo išlaidos siekė 250 mlrd. eurų – 34 proc. daugiau nei 2022 m. Didžioji šių investicijų dalis buvo nukreipta į energetikos ir automobilių gamybos sektorius.
- Kovo 21 d. paskelbta **ataskaita dėl MVĮ tvaraus finansavimo skatinimo**. Ataskaitoje pristatytas MVĮ tvaraus finansavimo standartas, suteikiantis galimybę MVĮ paprasčiau atskleisti pagrindinius veiklos rodiklius ir parodyti klimato kaitos švelninimo pastangas savo finansuotojams. Atitinkamai, standartas palengvina finansų įstaigų darbą vertinant šių įmonių finansavimo paraiškas ir priskiriant jas tvaraus finansavimo kategorijai. Pradinėje standarto versijoje pagrindinis dėmesys skiriamas su klimatu susijusiems atskleidimams, tačiau ateityje planuojama jį išplėsti, įtraukiant ir kitus aplinkos tikslus.
- Taip pat, sausio 8 d. – vasario 5 d. vyko viešoji konsultacija dėl TFP parengto **Klimato deleguotojo akto peržiūros ir naujų ekonominių veiklų įtraukimo į ES taksonomiją projekto**. Šiuo metu rengiami galutiniai pasiūlymai bus perduoti Europos Komisijai ir taps pagrindu Klimato ir Aplinkos deleguotųjų aktų atnaujinimui.

Europos bankininkystės institucijos naujienos

- Paskelbtos **ESG rizikų valdymo gairės**. Jose pateikiami turinio reikalavimai finansų įstaigų planams, kuriuos jos turi parengti siekdamas stebėti ir valdyti finansines rizikas, kylančias dėl ESG veiksnių. Šie planai padės įstaigoms pasiruošti pereinamajam laikotarpiui, taigi turėtų būti suderinti su jų pertvarkos planais, parengtais pagal kitus ES teisės aktus. Gairės bus taikomos nuo 2026 m. sausio 11 d., išskyrus mažas ir nesudėtingas įstaigas, kurioms taikymas prasidės ne vėliau kaip nuo 2027 m. sausio 11 d.
- Sausio 16 d. – balandžio 16 d. vyko viešoji konsultacija dėl **ESG scenarijų analizės gairių projekto**. Jame numatyti scenarijų analizės reikalavimai įstaigoms tikrinant savo finansinį ir verslo modelio atsparumą neigiamam ESG veiksnių poveikiui. Dokumentas papildys aukščiau paminėtas ESG rizikų valdymo gaires.

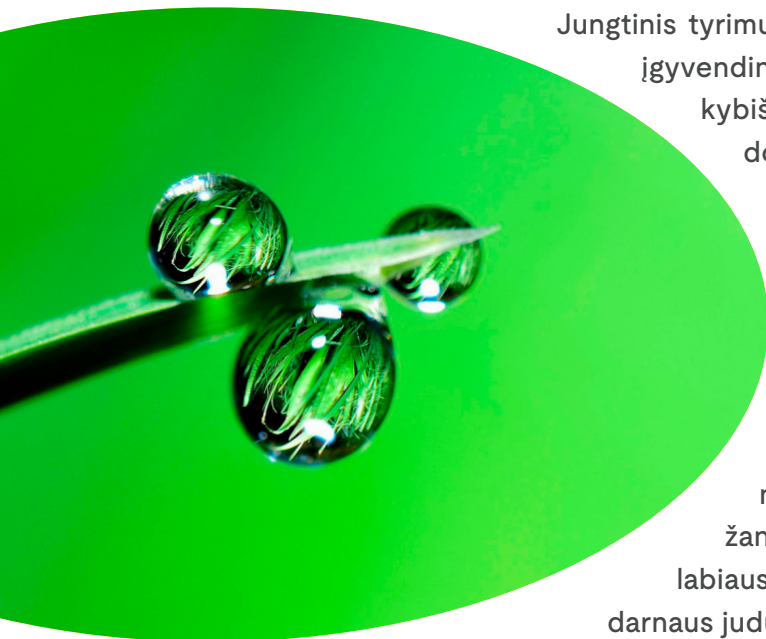

Techninės gairės dėl DNSH taikymo Socialiniam klimato fondui

Kovo 5 d. pasirodė Komisijos pranešimas – **Techninės gairės dėl DNSH taikymo pagal Socialinio klimato fondo reglamentą**. Šios gairės skirtos padėti valstybėms narėms rengiant Socialinius klimato planus, kuriuose numatytos priemonės ir investicijos turės atitikti DNSH principą, t. y., nedaryti reikšmingos žalos nė vienam iš ES Taksonomijos reglamente įtvirtintų šešių aplinkos tikslų. Gaires papildė priedai, kuriuose nustatyti investicijoms konkrečiuose sektoriuose taikomi DNSH reikalavimai ir jų išpildymą pagrindžiantys dokumentai.

Europos žaliojo kurso progresas

Jungtinis tyrimų centras paskelbė išsamų Europos žaliojo kurso įgyvendinimo **pažangos vertinimą**. Analizė apima 154 kiekybiškai įvertinamus tikslus, nustatytus 44 politikos dokumentuose 2019–2024 m. laikotarpiu, šiuose pagrindiniuose sektoriuose: klimatas, energetika, žiedinė ekonomika, transportas, žemės ūkis ir maistas, ekosistemos ir biologinė įvairovė, vanduo, dirvožemis ir oro tarša. 32 iš 154 tikslų šiuo metu yra „įgyvendinami“, 64 tikslų įgyvendinimą „būtina paspartinti“, 15 tikslų „nevyksta“ arba „regresuoja“, ir net apie 43 tikslų įgyvendinimą šiuo metu neturima duomenų. Didžiausia pažanga kol kas pasiekta taršos prevencijos srityje, o labiausiai atsiliekama įgyvendinant klimato, bioįvairovės, darnaus judumo tikslus.

8-osios AVP vertinimo ataskaita

Europos aplinkos agentūra paskelbė **8-osios aplinkosaugos veiksmų programos (AVP) vertinimo ataskaitą**. Pažanga vertinta remiantis 28 pagrindiniais rodikliais. AVP yra visapusiška ES aplinkos politikos veiksmų iki 2030 m. programa, kurios ilgalaikis tikslas – gerai gyventi neperžengiant planetos ribų. AVP grindžiama Europos žaliuoju kursu, ja siekiama paspartinti perėjimą prie žaliosios ekonomikos, taip pat apsaugoti, atkurti ir pagerinti aplinkos būklę.

Lėta pažanga DVT įgyvendinime

JT Darnaus vystymosi sprendimų tinklas paskelbė šeštąją **Europos darnaus vystymosi ataskaitą**, kurioje vertinama darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo pažanga 41 valstybėje, įskaitant visas 27 ES valstybes nares, devynias ES šalis kandidates, keturias Europos laisvosios prekybos susitarimo šalis ir Jungtinę Karalystę. Ataskaitoje pažymima, jog DVT įgyven-

dinimas ES stoja: 2020–2023 m. laikotarpiu pažanga įgyvendinant DVT yra daugiau nei dukart mažesnė (+0,8 punkto) nei 2016–2019 m. laikotarpiu (+1,9 punkto). Ataskaitoje taip pat pateiktas Europos DVT įgyvendinimo indeksas, kuriame pirmą vietą užima Suomija, įvertinta 81.1 balo. Lietuvos pažangos vertinimas siekia 67.8 balo (26 vieta), o bendras ES vertinimas – 72.8 balo.

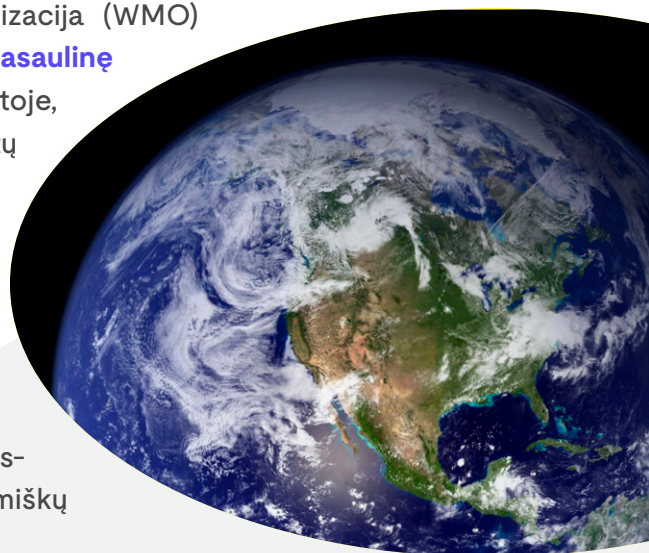
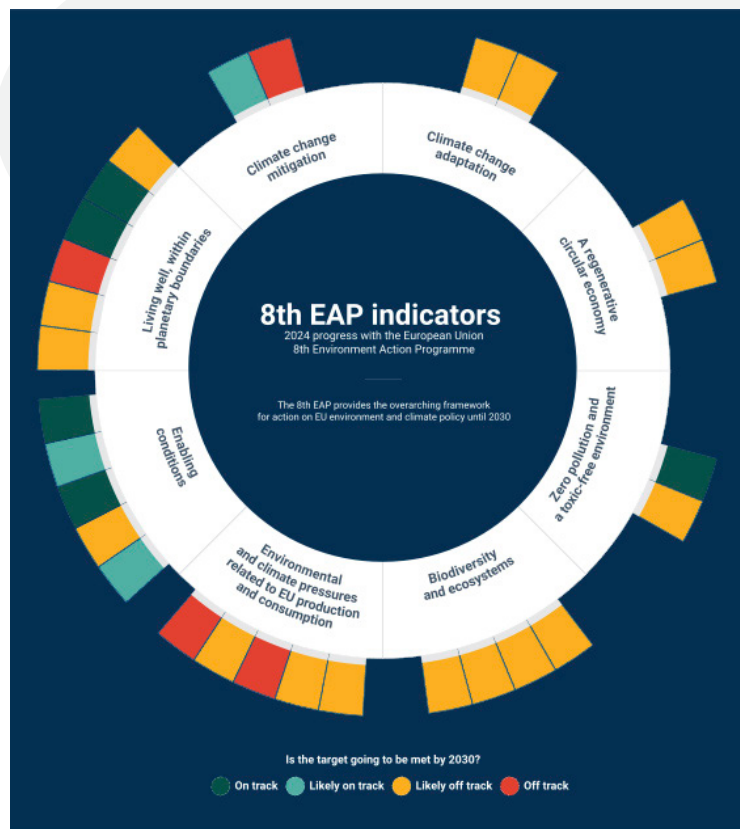
Pasaulyje

Klimato būklė

Pasaulinė meteorologijos organizacija (WMO) paskelbė **metinę ataskaitą apie pasaulinę klimato būklę**. Kaip nurodoma ataskaitoje,

2024 m. buvo šilčiausiai metai per 175 metų stebėjimo laikotarpį ir greičiausiai pirmieji metai, kai pasaulinės temperatūros vidurkis buvo daugiau nei 1,5 °C aukštesnis nei priešindustriniu laikotarpiu.

Analogiškas išvadas galima rasti ir yra Europos Sąjungos Žemės stebėjimo programos „Copernicus“ ataskaitoje. 2024 m. buvo pasiekti pasauliniai ŠESD kiekio, oro ir jūros paviršiaus temperatūros rekordai, kurie prisidėjo prie ekstremalių reiškinių, įskaitant potvynius, karščio bangas ir miškų gaisrus, gausos.

Pasaulinių rizikų ataskaita

Pasaulio ekonomikos forumas paskelbė 20-ąją **Pasaulinių rizikų ataskaitą**. 900 ekspertų, atstovaujančių pilietinę visuomenę, tarptautines organizacijas, akademiją, vyriausybinių ir privačių sektorių, išnagrinėjo, su kokiais geopolitiniais, aplinkosauginiais, socialiniais ir technologiniais iššūkiais pasaulis susidurs trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu. Šiuo metu didžiausią susirūpinimą pasaulyje kelia ginkluoti valstybių konfliktai – juos, kaip pagrindinę dabartinę riziką, įvardijo net 23 proc. respondentų. Tačiau kalbant apie ateinančių 10 metų laikotarpį, pirmąsias vietas užima ekstremalūs orai ir kitos su klimatu bei aplinkosauga susijusios globalios problemos, reikalaujančios sprendimų jau dabar.

SBTi konsultacija dėl Net-Zero standarto atnaujinimo

SBTi (liet. *Moksliskai pagrįstų tikslų iniciatyva*) paskelbė **viešąją konsultaciją dėl atnaujinto Net-Zero standarto projekto**. Jame numatyti konkretūs sprendimai, kurie leistų įmonėms paprasčiau nusistatyti 3 srities emisijų mažinimo tikslus, skatintų klimato kaitos finansavimą, palengvintų dekarbonizacijos siekį įmonėms besivystančios ekonomikos šalyse. Pateikti pastabas projektui galima iki birželio 1 d.

Japonijoje patvirtintas tvarumo ataskaitų standartas

Japonijos tvarumo standartų valdyba patvirtino informacijos atskleidimo tvarumo klausimais standartus, paremtus Tarptautinės tvarumo standartų valdybos (ISSB) parengtais standartais. Tikimasi, kad naujieji standartai taps privalomu pagrindu listinguojamoms Japonijos bendrovėms atskleidžiant tvarumo bei su klimatu susijusią informaciją.

Kanadoje atidėtas 3 srities emisijų raportavimas finansuotojams

Kanados finansų priežiūros institucija (OSFI) net **3 metams atidėjo reikalavimą finansų įstaigoms atskleisti informaciją apie finansuojamų emisijų kiekį**, susidarantį dėl jų paskolų portfelio ir draudimo veiklos. Anksčiau buvo nustatyta, kad veiklos 1 ir 2 srities emisijų raportavimas prasidės nuo 2024 finansinių metų, o 3 srities – nuo 2025 finansinių metų didelėms įstaigoms ir nuo 2026 finansinių metų mažesnėms įmonėms. Dėl atidėjimo, duomenys apie 3 srities emisijas turės būti teikiami už 2028 finansinius metus. Atidėjimas atliktas siekiant suderinamumo su **neseniai patvirtintų Kanados tvarumo ir klimato atskaitomybės standartų** reikalavimais.

Lietuvoje

Pasirodė pirmoji lietuviška tvarumo ataskaita pagal ETAS

Vasario pabaigoje „Ignitis grupė“ tapo pirmąja Lietuvos įmone, kuri paskelbė pagal Europos tvarumo atskaitomybės standartus (ETAS, angl. ESRS) parengtą tvarumo ataskaitą su nepriklausomo auditoriaus išva-

da. Su „Ignitis grupės“ tvarumo ataskaita bei atitikties Taksonomijos reglamentui ataskaita už 2024 metus galite susipažinti [įmonės svetainėje](#), o informaciją apie visas šiuo metu paskelbtas ES įmonių tvarumo ataskaitas rasite [čia](#).

Įsigaliojo tvarumo atskaitomybės praktikos įskaitymo tvarka

2025 m. vasario 26 d. Lietuvos auditorių rūmų (LAR) prezidiumas patvirtino [Fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę vykdyti tvarumo atskaitomybės užtikrinimo veiklą, praktikos įskaitymo tvarkos aprašą](#), kuriuo nustatytos kandidatų praktikos, susijusios su tvarumo atskaitomybės užtikrinimu arba kitomis su tvarumo atskaitomybe susijusiomis paslaugomis, įvertinimo ir įskaitymo taisyklės. Informuojame, kad LAR jau priiminėja kandidatų į tvarumo atskaitomybės užtikrinimo specialistus prašymus dėl praktikos įskaitymo, o su konkrečiais reikalavimais kandidatams galite susipažinti [čia](#).

Lietuvos emitentų atskleidimų pagal Taksonomiją apžvalga

Lietuvos bankas paskelbė [apžvalgą apie Lietuvos emitentų atskleidimus pagal Taksonomijos reglamento 8 straipsnį](#). Apžvalgoje analizuota keturiolikos emitentų (ne finansų įmonių) nefinansinė informacija už 2023 m. finansinius metus. Palyginti su ankstesniais metais, informacijos atskleidimo kokybė gerėja: 2023 m. finansiniais metais visus tris rodiklius (apyvartos, CapEx ir OpEx) atskleidė visi keturiolika vertintų emitentų, o 2022 m. apyvartos rodiklį atskleidė 79 proc. (11 įmonių), CapEx – 71 proc. (10 įmonių), OpEx – 64 proc. (9 įmonės) vertintų emitentų.

Lietuvos aplinkos būklės ir jos pokyčių ataskaita

Aplinkos apsaugos agentūra (AAA) parengė kasmetinę apibendrintą [Lietuvos aplinkos būklės ir jos pokyčių ataskaitą](#), kurią šiemet papildė nauji arba atnaujinti aplinkos oro kokybės ir taršos žemėlapiai, ežerų ir tvenkinių, upių vandens kokybės žemėlapiai, potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiai, naujos švieslentės. Ataskaitoje apžvelgiamos 8 temos: ŠESD tendencijos, aplinkos oras, aplinkos tyrimai, vanduo, gyvoji gamta, cheminės medžiagos, taršos prevencija, atliekos.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos ŠESD išmetimų tendencijas bei pažangą mažinant ŠESD kieki pagal nustatytus ES ir nacionalinius įsipareigojimus galima stebėti AAA analitinėje [švieslentėje](#).

AAA taip pat yra parengusi [interaktyvų žemėlapi](#) su apibendrintais duomenimis apie Lietuvos paviršinių vandens telkinių būklę ir rizikos veiksnius.

Norintiems sekti Sąjungos sertifikavimo sistemos naujienas

Aplinkos ministerija, atsižvelgusi į augantį susidomėjimą Sąjungos ilgalaikio anglies dioksido absorbuojimo, anglies kaupimo ūkininkavimo ir anglies saugojimo produktuose sertifikavimo sistema, sudarinėja gavėjų sąrašą, su kuriuo reguliariai dalinsis aktualiomis Europos Komisijos ir Aplinkos ministerijos naujienomis šia tema. Norėdami būti įtraukti į gavėjų sąrašą, užpildykite [anketą](#) (pildymui termino nėra).

ŽFI paskelbtų naujienų santrauka

Dalinomės straipsniu apie verslo pastangas diegiant tvarumo principus ir prisitaikant prie tvarumo reikalavimų. Jame ŽFI vadovas Audrius Šilgalis, Lietuvos atsakingo verslo asociacijos (LAVA) valdybos pirmininkė Jurgita Judickienė bei „EIKA“ grupės tvarumo ir inovacijų vadovė Jorūnė Juodžbalytė pateikia savo įžvalgas apie įmonių pasirengimą įgyvendinti ES reguliavimo nuostatas ir siekti tvarumo tikslų.

Aktyviai sekėme besikeičiančią tvarumo reguliavimo situaciją ir dalinomės prognozėmis prieš pasirodant Omnibus pasiūlymams:

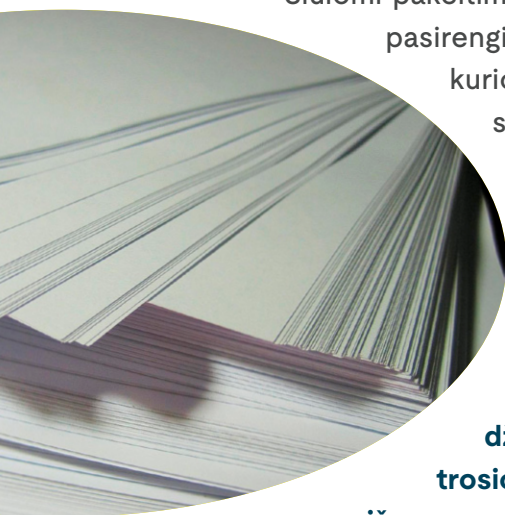
- **Ar laukti perversmo? EK keičia tvarumo reguliavimą, žada mažinti našą verslui** bei paaiškinimais apie Europos Komisijos pristatytus pokyčius:
 - **Tvarumo ataskaitų teikimo terminų atidėjimas – daugiau laiko ar neapibrėžtumo?**
 - **Taksonomijos atskleidimai: siūlomi pokyčiai ir palengvinimai**
 - **Tvarumo atskaitomybė: našta mažės apie 80 proc. įmonių**

Siūlomi pakeitimai daugiausia sumaištys sukėlė antrosios bangos įmonėms. Kadangi pasirengimo tvarumo atskaitomybei laikotarpis yra pakankamai ilgas, įmonės, kurioms pagal galiojantį reguliavimą tvarumo atskaitomybės prievolė atsiranda kitais metais (už 2025 m.), jau buvo pradėjusios tam ruoštis: daugelis turi tvarumo specialistus, renka duomenis, yra sudariusios sutartis su konsultuojančiomis įmonėmis ir auditoriais. Pasirodžius Omnibus pasiūlymams tapo neaišku: tęsti darbus ar laukti reguliacinio aiškumo?

Reguliacinės aplinkos neapibrėžtumas – laikinas. Galutinį sprendimą dėl Stop-the-clock direktyvos Europos Taryba priėmė balandžio 14 d., tai reiškia, kad CSRD tvarumo atskaitomybės prievolė antrosios ir trečios bangos įmonėms oficialiai atidėta 2 metams, o CSDDD išsamaus patikrinimo reikalavimai įsigalios ne nuo 2027, bet nuo 2028 metų.

Direktyvos nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę turi būti atliktas iki gruodžio 31 d.

Atkreipiame dėmesį, kad numatomi pokyčiai nepanaikina tvarumo duomenų poreikio – jų ir toliau prašys finansuotojai, investuotojai ir kitos suinteresuotosios šalys. Todėl įmonės, kurios jau investavo ir toliau investuos į tvarumo klausimų valdymą, ilguoju laikotarpiu įgis konkurencinį pranašumą.

Pasirašėme bendradarbiavimo sutartį su Lietuvos auditorių rūmais. Kartu kursime tvarumo užtikrinimo mokymų programas, rengsime specialistų egzaminavimo tvarką, teiksime pagalbą verslui ir prisidėsime prie metodinės informacijos rengimo. LAR yra atsakingi už tvarumo atskaitomybės užtikrinimo specialistų bei auditorių rengimą, mokymų ir egzaminų organizavimą.

Tai reiškia, kad auditoriai, iki šiol vertinę tik finansines ataskaitas, turės gilintis ir į tvarumo aspektus. Džiaugiamės, kad savo kompetencijomis tvarumo srityje galėsime prisidėti prie šio svarbaus proceso.

Dar iki pasirašydami bendradarbiavimo sutartį, **kartu su LAR dalinomės patarimais įmonėms, kaip tinkamai pasiruošti tvarumo ataskaitų auditui.** Pagal

CSRD reikalavimus, tvarumo ataskaita turi būti patikrinta nepriklausomo auditoriaus (arba tvarumo atskaitomybės užtikrinimo specialisto) ir pateikta kartu su riboto užtikrinimo išvada. Siekiant teigiamos išvados, ypač svarbu bendradarbiauti su auditoriumi, todėl viena iš mūsų rekomendacijų – kuo anksčiau įtraukti auditorių į tvarumo atskaitomybės procesą. Taip turėsite daugiau laiko suprasti ir atitikti audito reikalavimus, o auditorius galės geriau įsigilinti į įmonės situaciją.

ŽFI vadovas Audrius Šilgalis dalyvavo Lietuvos Davoso konferencijos diskusijoje „Kaip skatinsime Lietuvos ekonomikos plėtrą ir užtikrinsime tvarų gynybos finansavimą bei piliečių gerovės augimą?“, kurioje aptartos tvarumo ir saugumo sąsajos. Pasak A. Šilgalio, nors tvarumas ir žaliasis kursas dažnai suvokiami tik per aplinkosaugos ir verslo reguliavimo prizmę, atsinaujinantys energijos ištekliai, žiedinės ekonomikos stiprinimas ir naujos technologijos, leidžiančios kurti efektyvesnius procesus, gali reikšmingai prisidėti tiek prie šalies saugumo, tiek prie ekonominio konkurencingumo didinimo.

Žemės dienos proga dalinomės pokalbiu su Simonu Barsteiga, VILNIUS TECH Išmaniųjų ir klimato neutralių gamybos procesų, medžiagų ir technologijų kompetencijų centro vadovu, Tvariųjų finansų forumo DNSH principo darbo grupės vadovu, ES Klimato Pakto ambasadoriumi. Nors atstovauja mokslo ir technologijų sritį, Simonas pabrėžia: klimato kaita reikalauja ne tik technologinių inovacijų ar pažangių sprendimų, bet, pirmiausia, radikalių pokyčių žmogaus mąstyme. Kviečiame skaityti.

Artėjantys renginiai

Tvariųjų finansų forumo susitikimai

Gegužės 6 d., Vilnius

CSRD įgyvendinimo ir taikymo praktikoje darbo grupės susitikimas, skirtas aptarti tvarumo ataskaitų auditavimo procesą

Gegužės 13 d., Vilnius

Taksonomijos įgyvendinimo ir taikymo praktikoje darbo grupės susitikimas, skirtas aptarti Omnibus pokyčius, susijusius su Taksonomijos deleguotaisiais aktais

Norėdami prisijungti prie darbo grupių veiklos, dalyvauti susitikimuose ir gauti aktualiausias naujienas, **tapkite Tvariųjų finansų forumo nariu!** Tai galite padaryti užpildę [registracijos formą ŽFI interneto svetainėje](#) arba nuskanavę QR kodą.

Reikšmingos žalos nedarymo principo (RŽNP) taikymo mokymai ES fondų investicijas įgyvendinantiems subjektams

Balandžio 30 d., Vilnius

Lietuvos auditorių rūmų jungtinė konferencija „Tvarumo užtikrinimas: pirmieji metai“

Birželio 13 d. 10:00 val., Palanga

Daugiau informacijos apie renginį [LAR interneto svetainėje](#).

Europos žalioji savaitė 2025 (EU Green Week)

Birželio 3–5 d., Briuselis

Europos Komisijos Aplinkos generalinio direktorato organizuojama renginių savaitė, šiemet skirta žiedinės ekonomikos temai. Daugiau informacijos [konferencijos interneto svetainėje](#).

Žaliųjų finansų instituto komanda

Jeigu turite klausimų: zfi@ilte.lt
arba:

**Audrius
Šilgalis**

Instituto vadovas
Tel. +370 612 393 18
audrius.silgalis@ilte.lt

**Nora Marija
Laurinaitytė**

Žaliųjų finansų ekspertė
Tel. +370 612 752 08
nora.laurinaityte@ilte.lt

**Ingrida
Lašinskienė**

Žaliųjų finansų ekspertė
Tel. +370 612 461 29
ingrida.lasinskiene@ilte.lt

**Inga
Veževičienė**

Žaliųjų finansų analitikė
Tel. +370 699 484 16
inga.vezeviciene@ilte.lt

**Danutė
Matelytė**

Žaliųjų finansų analitikė
Tel. +370 684 953 60
danute.matelyte@ilte.lt

**Ieva
Motiejūnaitė**

Žaliųjų finansų analitikė
ieva.motiejunaite@ilte.lt

**Justina
Vyšniauskaitė**

Žaliųjų finansų duomenų analitikė
Tel. +370 691 114 16
justina.vysniauskaite@ilte.lt

UAB ILTE

Ukmergės g. 124, LT-08100 Vilnius
zfi@ilte.lt

Juridinio asmens kodas: 110084026
Juridinių asmenų registras,
tvarkomas VĮ Registrų centro,
esančio Lvivo g. 25, Vilnius

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

NAUJOS KARTOS
LIETUVA